

NESTLE-ALAND

NOVUM
TESTAMENTUM
GRAECE

Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle

Edited by

Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos,
Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger

28th Revised Edition

Edited by the

Institute for New Testament Textual Research
Münster/Westphalia
under the direction of
Holger Strutwolf

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT

NESTLE-ALAND

NOVUM
TESTAMENTUM
GRAECE

Begründet von Eberhard und Erwin Nestle

Herausgegeben von
Barbara und Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos,
Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger

28. revidierte Auflage

Herausgegeben vom
Institut für Neutestamentliche Textforschung
Münster/Westfalen
unter der Leitung von
Holger Strutwolf

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT

Die Revision wurde durchgeführt von Luc Herren, Marie-Luise Lakmann,
Beate von Tschischwitz und Klaus Wachtel unter der Leitung von Holger Strutwolf.

The revision was carried out by Luc Herren, Marie-Luise Lakmann,
Beate von Tschischwitz and Klaus Wachtel under the direction of Holger Strutwolf.

28. revidierte Auflage 2012

28th Revised Edition 2012

4. korrigierter Druck/4th Corrected Printing 2015

Die Deutsche Bibelgesellschaft ist eine gemeinnützige kirchliche Stiftung. Gemeinsam mit dem Weltbund der Bibelgesellschaften (United Bible Societies) fördert sie die biblische Textforschung sowie die weltweite Übersetzung der Bibel – damit alle Menschen die Bibel in ihrer Sprache lesen können.

The German Bible Society is a not for profit religious foundation. Its mission, in collaboration with other members of the United Bible Societies, is to promote biblical research and worldwide Bible translation work in order to make the Bible available to everybody in their own language.

ISBN

978-3-438-05140-0 Hardcover

978-3-438-05155-4 Flexicover schwarz/black

978-3-438-05158-5 Großdruck/Large Print

978-3-438-05159-2 Mit griechisch-deutschem Wörterbuch

978-3-438-05160-8 With Greek-English Dictionary

The SymbolGreekTU font used to print this work is available from Linguist's Software, Inc.,
www.linguistsoftware.com/lgku.htm.

Novum Testamentum Graece

28. revidierte Auflage/28th Revised Edition

© 2012 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart

Alle Rechte vorbehalten/All rights reserved

Printed in Germany

www.nestle-aland.com

12.2015

Einführung	1*–45*
I. Die Ausgabe	1*
1. Zur Geschichte der Ausgabe	1*
2. Die 28. Auflage	3*
2.1 Revision und Korrektur des kritischen Apparats der gesamten Edition	4*
2.2 Text und Apparat der Katholischen Briefe	5*
2.2.1 Der Text	6*
2.2.2 Bestimmung der ständigen Zeugen für die Katholischen Briefe	7*
2.2.3 Die frühen Übersetzungen	9*
II. Der Text der Ausgabe	9*
1. Zielsetzung und Methode	9*
2. Kritische Zeichen im Text	10*
III. Der kritische Apparat	11*
1. Aufbau und Sigla	11*
Kritische Zeichen	12*
Gliedernde Elemente des Apparats	13*
Die Darbietung von Varianten und Zeugen	13*
Weitere Abkürzungen im Apparat	16*
2. Die griechischen Zeugen	17*
Die ständigen Zeugen für die Evangelien	18*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Apostelgeschichte	19*
Die ständigen und häufig zitierten Zeugen für die Paulusbriefe	20*
Die ständigen Zeugen für die Katholischen Briefe ...	22*
Die ständigen Zeugen für die Apokalypse	23*
3. Die alten Übersetzungen	23*
Die lateinischen Übersetzungen	24*
Die syrischen Übersetzungen	26*
Die koptischen Übersetzungen	30*
Die übrigen Übersetzungen	33*
4. Die Zitate bei den Kirchenvätern	35*
Sigelverzeichnis für die Kirchenväter	37*
IV. Die Beigaben am äußeren und inneren Rand	39*
1. Der Apparat am äußeren Rand	39*
2. Der Apparat am inneren Rand	42*

V. Die Appendices	43*
Appendix I: Codices Graeci et Latini	43*
Appendix II: Variæ lectiones minores	44*
Appendix III: Loci citati vel allegati	44*
Appendix IV: Signa et Abbreviationes	45*
Introduction	46*– 88*
I. The Edition	46*
1. History of the Edition	46*
2. The 28th Edition	48*
2.1 Revision and Correction of the Critical Apparatus of the Whole Edition	48*
2.2 Text and Apparatus of the Catholic Letters ...	50*
2.2.1 The Text	50*
2.2.2 Defining the Consistently Cited Witnesses for the Catholic Letters	52*
2.2.3 The Early Versions	53*
II. The Text of the Edition	54*
1. Goals and Methods	54*
2. Critical Signs Used in the Text	54*
III. The Critical Apparatus	55*
1. Structure and Critical Signs	55*
Critical Signs	56*
Organization of the Apparatus	57*
Presentation of Variant Readings and Witnesses ...	58*
Other Abbreviations in the Apparatus	60*
2. The Greek Witnesses	61*
Consistently Cited Witnesses in the Gospels	62*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in Acts	63*
Consistently and Frequently Cited Witnesses in the Pauline Letters	63*
Consistently Cited Witnesses in the Catholic Letters	65*
Consistently Cited Witnesses in Revelation	66*
3. The Early Versions	67*
Latin Versions	68*
Syriac Versions	70*
Coptic Versions	73*
Other Versions	76*

4. The Church Fathers	78*
Abbreviations for the Church Fathers	80*
IV. Notes in the Outer and Inner Margins	82*
1. The Apparatus in the Outer Margin	82*
2. The Apparatus in the Inner Margin	85*
V. The Appendices	86*
Appendix I: Codices Graeci et Latini	86*
Appendix II: Variæ lectiones minores	87*
Appendix III: Loci citati vel allegati	87*
Appendix IV: Signa et Abbreviationes	88*
Eusebii epistula ad Carpianum et Canones I–X	89*–94*

Novi Testamenti textus 1–789

Κατὰ Ματθαῖον	1
Κατὰ Μάρκον	102
Κατὰ Λουκᾶν	177
Κατὰ Ἰωάννην	292
Πράξεις Ἀποστόλων	378
Πρὸς Ῥωμαίους	481
Πρὸς Κορινθίους α΄	518
Πρὸς Κορινθίους β΄	554
Πρὸς Γαλάτας	578
Πρὸς Ἐφεσίους	590
Πρὸς Φιλιππησίους	603
Πρὸς Κολοσσαεῖς	612
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς α΄	622
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς β΄	630
Πρὸς Τιμόθεον α΄	634
Πρὸς Τιμόθεον β΄	643
Πρὸς Τίτον	650
Πρὸς Φιλήμονα	655
Πρὸς Ἑβραίους	657
Ἰακώβου ἐπιστολή	685
Πέτρου ἐπιστολή α΄	696
Πέτρου ἐπιστολή β΄	708

Ἰωάννου ἐπιστολὴ α΄	715
Ἰωάννου ἐπιστολὴ β΄	727
Ἰωάννου ἐπιστολὴ γ΄	729
Ἰούδα ἐπιστολή	730
Ἀποκάλυψις Ἰωάννου	735
Appendices	791–890
I: Codices Graeci et Latini	792
II: Variæ lectiones minores	820
III: Loci citati vel allegati	836
IV: Signa et Abbreviationes	879

‘ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ’

<p>iii 1 Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.</p> <p>2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φάρες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, 5 Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ραχάβ, Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηδ ἐκ τῆς Ρούθ, Ἰωβηδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.</p> <p>Δαυὶδ δὲ ἔγεννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥαβιά, Ῥαβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, 8 Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζιάν, 9 Ὀζιάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, 11 Ἰωσίας δὲ</p>	<p>Gn 2,4; 5,1·18·9,27!</p> <p>2-17: L 3,23-38·1Chr 1,34·Gn 25,26;·29,35</p> <p>3-6a: Rth 4,12.18-22 1Chr 2,4s.9·Gn 38,12-30 4-6a: 1Chr 2,10-12.15</p> <p>Jos 2,1 H11,31!·Rth 4,13-17</p> <p>1Sm 17,12</p> <p>6b-11: 1Chr 3,5.10-16·2Sm 11,3s; 12,24</p> <p> 3Esr 1,32</p>
---	---

Inscriptio: ‘εὐαγγελιον κατα Ματθαιον (Μαθθαιον W 565) D K W Γ Δ f¹³ 33. 565. 700. 892. 1424 M bo | αγιον εὐαγγελιον κατα Ματθαιον f¹ (bo^{ms}) | αρχη συν θεω του κατα Ματθαιον εὐαγγελιου 1241 | εκ του κατα Ματθαιον L | - **κ*** B* | txt **κ¹** B¹ ¶ 1,3^r Ζαρε **ψ¹** B mae • 5^r *bis* Βοος K L W Γ Δ f^{1,13} 565. 700. 892. 1241. 1424. (579) M lat | Βοος C 33 g^{1*} | txt **ψ¹** **κ** B / 844. / 2211 k co • 6^r ο βασιλευς C K L W Δ 33. 565. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M lat sy^h | txt **ψ¹** **κ** B Γ f^{1,13} 579. 700 g¹ k vg^{ms} sy^{s.c.p} co • 7/8^r *bis* Αβιουδ f¹³ it sy^{hmg} | *f* *bis* Ασα K L W Γ Δ 33. 565. 579. 892. 1241. 1424 M (a) f ff¹ vg sy | txt **ψ¹** vid **κ** B C f^{1,13} 700. / 844. / 2211 it sy^{hmg} co • 9^r *bis* Αχας **κ¹** (Αχάζ Αχας **κ***) C g^{1*} (k) q mae bo^{ms} | txt B K L W Γ Δ Θ f^{1,13} 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M lat • 10^r Μανασση Δ 1424. / 844. / 2211 | *f* Μανασση **κ¹** B | *f*¹ *bis* Αμων K L W f¹³ 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M lat sy mae | txt **κ** B C Γ Δ Θ f¹ 33 it vg^{ms} sa bo

ἐγέννησεν [†] τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

1Chr 3,17

1Chr 3,19 ⑥ Esr 3,2

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, **13** Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιουδ, Ἀβιουδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζῶρ, **14** Ἀζῶρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ, Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιοῦδ, **15** Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακῶβ, **16** Ἰακῶβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός³.

L1,27

27,17¹ 11,2¹ 16,16¹

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

² X

18-25: L1,26-38 · 1

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συναλθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. **19** Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν ἁρπαγεῖν, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου. **21** τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. **22** τοῦτο

20

2,13,19

18 | 25 L1,31!

Ps 130,8 9,2,6; 20,28; 26,28

³ V⁴ X

11 [†] τον Ιωακιμ Ιωακιμ δε εγεννησεν Θ f¹ 33 syh^{**}; Ir^{lat vid} • **16** ὦ μνηστευθεισα παρθενος (-q), Μαριαμ εγεννησεν Ιησουν τον λεγομενον Χριστον Θ f¹³ it (sy^s) † ὦ μνηστευθεισα ην Μαριαμ παρθενος, ἢ ετεκεν Ιησουν Χριστον sy^c † txt Ψ¹ ⋈ B C K L P W Γ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211. (- τον Δ, - Ιησους f¹) M aur f ff¹ vg sy^{p,h} co • **18** ὁ Χριστου Ιησου Β † Ιησου W † ὁ γεννησις K L Γ f¹³ 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. / 844 M; Ir Or † txt Ψ¹ ⋈ B C P W Z Δ Θ f¹ / 2211 sy^h; Eus • **19** ὁ παραδειγματισαι ⋈^{*.2} C K L P W Γ Δ Θ f¹³ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M; Eus † txt ⋈¹ B Z f¹ • **20** ὁ Μαριαμ ⋈ C D K P W Z Γ Δ Θ f¹³ 33. 565. 700. 892. 1424. / 844. / 2211 M sy^h † txt B L f¹ 579. 1241 co

δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῆι τὸ ῥηθὲν ὑπὸ ^τ κυρίου διὰ ^τ τοῦ προφήτου λέγοντος:

23 ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται
υἷόν,

καὶ ἑκαλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,

ὃ ἔστιν μεθερμηνεύμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. **24** Ἐγερθεῖς Is 8,8.10 28,20!

δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν 21,6!

αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐ-
τοῦ, **25** καὶ οὐκ ἐγένωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν ἑυἷόν· 21!
καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας L 2,4-7

ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ L 1,5

ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα **2** λέγοντες· ποῦ 27,11!
ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐ-

τοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι Nu 24,17 Ap 22,16 · 11!

αὐτῷ. **3** ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη καὶ 21,10

ᾠπάσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, **4** καὶ συναγαγὼν πάντας

τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο 11,2!

⁵ **5** παρ' αὐτῶν· ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται· 17,42

αὐτῷ· ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται 17,42
διὰ τοῦ προφήτου·

6 καὶ σὺ Βηθλέεμ', γῆ Ἰούδα', Mch 5,1.3

οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν

Ἰούδα·

ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,

ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.

2Sm 5,2 1Chr 11,2

⁶ **7** Τότε Ἡρώδης λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους ἠκρί-
βωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος,

22 ^τ του K L Γ 565. 579. 700. 1241. 1424. / 844 𐌆; Eus † txt 𐌱 B C D W Z Δ 071 f^{1.13} 33.

892^{vid.} / 2211 | ^τ Ησαίου D it sys.(c).h sa^{ms}; Ir^{lat} pt • **23** ^τ (cf Is 7,14) καλεσεις D bo^{ms}; Or

Eus • **24** ^τ διεγερθεῖς C³ D K L W Γ Δ 087 f¹³ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. / 844. / 2211

𐌆 | txt 𐌱 B C* Z 071 f¹ | ° 𐌶 K Z Γ Δ f¹³ 565. 700. 1241 | txt B C D L W f¹ 33. 579. 892.

/ 844. / 2211 𐌆 • **25** ° B* | ^τ (L 2,7) τον υιον αυτης (-D^c L d q) τον πρωτοτοκον C D K

L N W Γ Δ 087. 565. 579. 700. 892. 1241. / 844. / 2211 𐌆 aur d f ff¹ q vg sy^{p,h} † | txt 𐌱 B

Z^{vid} 071^{vid} f^{1.13} 33 it mae sy^{s,c} (sa bo)

† **2,3** ° D • **4** ° D Γ | [· et ·:] • **6** ^τ της Ιουδαίας D it sy^{s,c,p} † | γη των Ιουδαϊων ff¹

(sy^h) bo^{ms(s)}

8 καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· πορευθέντες ἕξετάσατε ἀκριβῶς² περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὗρητε, ἀπαγγεῖλάτε μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἑστάθη ἐπάνω ὅτι ἦν τὸ παιδίον¹.

10 ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. **11** καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. **12** Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ¹ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. **14** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, **15** καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·

ἔξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεΐλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὄριοις αὐτῆς ἀπὸ ἑπταετησίου καὶ κατωτέρω², κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. **17** τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

18 φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη,

ἡ κλαυθμὸς καὶ ὁδυρμὸς πολὺς·

8⁵ C³ K L W Γ Δ 565. 700. 892. 1241 ℳ^{sy^h} † txt ℵ B C* D^{f1.13} 33^{vid.} / 844. / 2211; Eus
• 9^f εστη K L W Γ Δ^{f13} 565. 579. 700. 892. 1241. / 844 ℳ † txt ℵ B C D^{f1} 33. / 2211 |
 'του παιδιου D it • **13**^T (12) εις την χωραν αυτων B | '(19 v.l.) κατ οναρ φαίνεται C
 K 33. 700. 892 † (1,20) κατ οναρ εφανη B • **16** 'διετιας και κατω D*
• 17^T υπο κυριου D aur • **18**^T (Jr 38,15 Ε) θρηνος και (- 1241) C D K L W Γ Δ^{f13}
 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424 ℳ^{sy^{s.c.h}} † txt ℵ B Z^{f1} / 2211 lat sy^p co; Ju

28,8 L2,10'

2; 8,2; 9,18; 14,33;
15,25; 20,20; 28,9,17
Ps 72,10s

Ps 72,15 Is 60,6 Ct 3,6

22

1Rg 13,9s

1,20'

1Rg 11,17.40 2Rg

25,26 Jr 26,21-23

Ap 12,4

| 21

22; 4,12; 12,15; 14,13;
15,21 |
1,22'

Hos 11,1 Nu 23,22;

24,8 • 3,17'

7

| 1,22'

Jr 31,15

*Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι,
ὅτι οὐκ εἰσίν.*

Gn 35,19; 48,7

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ^φφαίνεται κατ' ὄναρ ^βτῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ **20** λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. **21** ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ^ρεἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.

1,20!

Ex 4,19

14

22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ ^ςτοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ^βἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, **23** καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ἰαζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

12·14!

4,13; 21,11 Mc 1,9!

1,22!

Jdc 13,5; 16,17 Is 11,1
26,71 L 18,37! J 18,5!³
₇

III

3 Ἐν ὁδῷ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας **2** ^ο[καὶ] λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

1-6: Mc 1,2-6 L 3,1-6
J 1,6

L 1,80

4,17p; 10,7p

⁸
_I

3 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος·

*φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.*

Is 40,3 ☉ J 1,23

⁹
_{VI}

4 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφίν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. **5** Τότε

2Rg 1,8

Lv 11,23s

19 ^ςC K L W Γ Δ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424 ℣ ! *txt* **κ** B D Z *f*^{1.13} / 2211
• **21** ^ρηλθεν D K L N W Γ Δ *f*^{1.13} 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. / 2211 ℣ sy^h ! *txt* **κ** B C
(bo) • **22** ^ς4 1-3 C³ D K L N Γ Δ *f*^{1.13} 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. / 2211 ℣ latt;
Eus ! *txt* **κ** B C* W • **23** ^ρΝαζαρεθ C K N W Γ *f*¹³ 565 *pm* lat co ! *Ναζαραθ* Δ *f*¹ !
Ναζαρα ^ρ70vid; Eus ! *txt* **κ** B D L 33. 700. 892. 1241. 1424. / 2211 *pm*
¶ **3,1** ^οD K L N^{vid} Γ Δ 565. 700. / 844. / 2211 *pm* it sy^s bo^{pt} ! *txt* **κ** B C W *f*^{1.13} 33. 892.
1241. 1424 *pm* lat sy^{p,h} sa mae bo^{pt} • **2** ^ο**κ** B q co ! *txt* C D K L N W Γ Δ *f*^{1.13} 565. 579.
700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 ℣ lat sy

11,7-10 ἔξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, **6** καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὁποιαμῶ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

7-10: L3,7-9 · 16,1!

12,34; 23,33

L21,23 R1,18! Ap
6,16s |
L3,8!

7,19

13,40

11s: Mc1,7s L3,15-18

J1,25-28 · 11,3p; 21,9!p

J1,15! Act13,24!

H10,37 Ap1,4

Jr13,24 Joel3,1-5 Am

7,4 M13,19 |

13,30.40-42

Mc9,43

13-17: Mc1,9-11

L3,21s

1,22; 5,17; 23,32 · 5,6.

10,20; 6,1,33; 21,32

7 Ἴδων δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα ὁ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; **8** ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας **9** καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **10** ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

11 Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν, ὁ δὲ Ἐπίσω μου ἔρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ· **12** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναΐξει τὸν σῖτον (αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην), τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. **14** ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με; **15** ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν (πρὸς αὐτόν)· ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφήσιν αὐτόν^T. **16** βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς

6 ° C³ D K L Γ f¹³ 565. 700. 892. 1241. / 844 M̄ lat mae † txt X B C* W Δ f¹ 33. 579. 1424. / 2211 q sy sa bo; Or • 7 ° X* B sa mae; Or † txt X¹ C D K L W Γ Δ f^{1,13} 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M̄ latt sy^{s.c.h} bo • 10 ° T p) και K L Γ f¹³ 33. 565. 579. 700. 1241. 1424. / 844. / 2211 M̄ sy^h † txt X B C D^s W Δ f¹ 700; Or • 11 ° P¹⁰¹ a d sa^{mss}; Cyp • 12 ° I-4 I B W † 2-4 I L 892. 1424. / 844. / 2211 b ff¹ g¹ sy mae † 2-4 f¹³ a q; (Did) † txt X C D^s K Γ Δ f¹ 33. 565. 579. 700. 1241 M̄ lat sa bo • 14 ° X* B sa † txt P⁹⁶ X¹ C D^s K L P W Γ Δ f^{1,13} 33. 565. 700. 892. 1241. 1424. / 844. / 2211 M̄ lat(t) sy mae bo • 15 ° αυτω P⁹⁶ B f¹³ / 844. / 2211 † txt P⁶⁴ X C D^s (K) L P W Γ Δ f¹ 33. 565. 579. 700. 892. 1241. 1424 M̄ sy^h | † βαπτισθῆναι sy^{s.c} † et cum baptizaretur lumen ingens circumfulsit de aqua, ita ut timerent omnes qui advenerant a (g¹)

10

11

12

13

14

A CONCISE
GREEK-ENGLISH DICTIONARY
OF THE NEW TESTAMENT

Revised Edition

Prepared by
BARCLAY M. NEWMAN

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT
UNITED BIBLE SOCIETIES

The German Bible Society is a not for profit religious foundation. Its mission, in collaboration with other members of the United Bible Societies, is to promote biblical research and worldwide Bible translation work in order to make the Bible available to everybody in their own language.

A Concise Greek-English Dictionary of the New Testament
Revised Edition 2010
Second corrected printing 2014

ISBN 978-3-438-06019-8

© 2010 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart
www.scholarly-bibles.com
Satz: Laupp & Göbel, Nehren
Printed in Germany
All rights reserved

TABLE OF CONTENTS

Preface to the Revised Edition	VII
Preface to the First Edition	IX
Abbreviations	X
Greek-English Lexicon	1
A Sampling of Some Greek NT Words That Share Similar Meanings	207

Serendipitous was the journey from the Concise Greek-English Dictionary of 1971 to its revision of 2009 – the former my first project of this sort and the latter my final one. Words cannot possibly express my indebtedness to Florian Voss for his sound advice and constant encouragement during the course of the revision, and to Bertram Salzmänn, who ran to my rescue more than once. In fact, I can say of the entire staff of the German Bible Society: “You have a special place in my heart . . . All of you have helped in the work God has given me.” (Php 1.7)

BARCLAY M. NEWMAN

A

α *alpha* (first letter of the Greek alphabet); *first* (in titles of NT writings)

Ἀαρών m *Aaron*

Ἀβανδδών m *Abaddon, Destroyer* (Hebrew name of a demon transliterated into Greek) [Re 9.11]

ἀβαρής, ἐς (βάρος) *of no (financial) burden* [2 Cor 11.9]

αββα m *Father* (of address to God) (Aramaic word)

Ἄβελ m *Abel*

Ἀβιά m *Abijah*: (1) person in the genealogy of Jesus (Mt 1.7); (2) founder of a tribe of priests (Lk 1.5)

Ἀβιαθάρ m *Abiathar* [Mk 2.26]

Ἀβιληνή, ἧς f *Abilene* (2 E-1) [Lk 3.1]

Ἀβιούδ m *Abiud*

Ἀβραάμ m *Abraham*

ἄβυσσος, ου f (βυθίζω) *abyss; home of demons and evil spirits; world of the dead* (Ro 10.7)

Ἄγαβος, ου m *Agabus*

ἀγαγεῖν aor. inf. of ἄγω

ἀγαθοεργέω (ἀγαθός + ἐργάζομαι) *do good; be generous* [1 Tm 6.18]

ἀγαθοποιέω (ἀγαθός + ποιέω) *do (something) good (for someone), help; do what is right*

ἀγαθοποιῖα, ας f (ἀγαθός + ποιέω) *doing what is good or right* [1 Pe 4.19]

ἀγαθοποιός, οῦ m (ἀγαθός + ποιέω) *one who does what is good or right* [1 Pe 2.14]

ἀγαθός, ἡ, ὄν (ἀγαθοεργέω, ἀγαθοποιέω, ἀγαθοποιῖα, ἀγαθοποιός, ἀγαθοεργέω, ἀγαθωσύνη, ἀφιλι-ἀγαθος, φιλιἀγαθος) *good; useful, satisfactory for one's (its) purpose, fitting, beneficial; sound (of trees), fertile (of soil), happy (of days); in a moral sense upright, just; kind, generous; clear (of conscience); perfect, inherently good (of God); τὸ ἀγαθόν the good, what is good; what is right; what is beneficial or advantageous; τὰ ἀγαθὰ goods, possessions; good things (Lk 16.25); good deeds (Jn 5.29)*

ἀγαθοεργέω (ἀγαθός + ἐργάζομαι) *do something good, show kindness* [Ac 14.17]

ἀγαθωσύνη, ης f (ἀγαθός) *goodness; generosity*

ἀγαλλίασις, εως f (ἀγαλλιάω) *extreme joy or gladness*

ἀγαλλιάω (ἀγαλλίασις) *be extremely joyful or glad*

ἄ|γαμος, ου f and m (γαμέω) *unmarried, single*

ἀγανακτέω *be indignant or angry*

ἀγανάκτησις, εως f (ἀγανακτέω) *indignation, anger* [2 Cor 7.11]

ἀγαπάω (ἀγάπη, ἀγαπητός) *love (primarily of Christian love), cherish; show or prove one's love; long for, desire, place first in one's affections*

ἀγάπη, ης f (ἀγαπάω) *love (primarily of Christian love); concern, in-*

- terest; sacred meal, love-feast* (of the early Church: Jd 12)
- ἀγαπητός, ἡ, ὄν** (ἀγαπάω) *beloved, dear(est); only*
- Ἁγάρ** f Hagar
- ἀγγαρεύω** (Persian word) *force (someone to do something)*
- ἀγγεῖον, ου ν** (ἄγγος) *container (for oil)* [Mt 25.4]
- ἀγγελία, ας** f (ἀγγέλλω) *message, news; instruction, command*
- ἀγγέλλω** (ἀγγελία, ἄγγελος, ἀν|αγγέλλω, ἀπαγγέλλω, ἀρχ|άγγελος, δι|αγγέλλω, ἐξ|αγγέλλω, ἐπαγγελία, ἐπαγγελημα, εὐ|αγγελίζω, εὐ|αγγέλιον, εὐ|αγγελιστής, ισ|άγγελος, καταγγελεύς, καταγγέλλω, παραγγελία, παραγγέλλω, προ|επαγγέλλομαι, προ|εὐ|αγγελίζομαι, προ|καταγγέλλω) *tell, announce* [Jn 20.18]
- ἄγε** pres. impv. of ἄγω used as an interj.
- ἄγγελος, ου μ** (ἀγγέλλω) *angel; messenger, one who is sent*
- ἄγγος, ους ν** *container (for a catch of fish)* [Mt 13.48]
- ἀγέλη, ης** f (ἄγω) *herd (of pigs)*
- ἀ|γενεα|λόγητος, ον** (γίνομαι + λέγω) *without genealogy* [He 7.3]
- ἀ|γενής, ἐς** (γίνομαι) *worthless, despised, insignificant* [1 Cor 1.28]
- ἀγιαζώ** (ἀγιασμός, ἅγιος, ἀγιότης, ἀγιωσύνη, ἀγνεία, ἀγνίζω, ἀγνισμός, ἀγνός, ἀγνότης, ἀγνώως) *set apart as sacred to God, sanctify; regard as sacred; purify, cleanse*
- ἀγιασμός, οὐ μ** (ἀγιαζώ) *consecration, dedication, sanctification, holiness*
- ἅγιος, α, ον** (ἀγιαζώ) *set apart to or by God, sacred, consecrated; holy, morally pure, upright; οἱ ἅγιοι God's people; τὸ ἅγιον or τὰ ἅγια the sanctuary* (He 9.1, 25; 13.11); superl. **ἀγιώτατος** *most sacred* (Jd 20)
- ἀγιότης, ητος** f (ἀγιαζώ) *holiness, holy character* [He 12.10]
- ἀγιωσύνη, ης** f (ἀγιαζώ) *holiness; consecration*
- ἀγκάλη, ης** f (ἐν|αγκαλιζομαι) *arm* [Lk 2.28]
- ἄγκιστρον, ου ν** (ἄγκυρα) *fishhook* [Mt 17.27]
- ἄγκυρα, ας** f (ἄγκιστρον) *anchor*
- ἄ|γνωφος, ον** (γνωφεύς) *new, unshrunken*
- ἀγνεία, ας** f (ἀγιαζώ) *purity; chastity*
- ἀγνίζω** (ἀγιαζώ) *purify, cleanse*
- ἀγνισμός, οὐ μ** (ἀγιαζώ) *purification (ritual)* [Ac 21.26]
- ἄ|γνωέω** (γινώσκω) *be ignorant; fail to understand; disregard; perhaps sin in ignorance* (He 5.2)
- ἀ|γνόημα, τος ν** (γινώσκω) *sin committed in ignorance* [He 9.7]
- ἄ|γνωια, ας** f (γινώσκω) *ignorance, unawareness; possibly sin*
- ἀγνός, ἡ, ὄν** (ἀγιαζώ) *pure, holy; chaste; innocent*
- ἀγνότης, ητος** f (ἀγιαζώ) *purity, sincerity*
- ἀγνώως** (ἀγιαζώ) *adv. with pure motives, sincerely* [Php 1.17]
- ἀ|γνωσία, ας** f (γινώσκω) *lack of spiritual discernment; ignorant talk* (1 Pe 2.15)
- ἄ|γνωστος, ον** (γινώσκω) *unknown* [Ac 17.23]
- ἀγορά, ἄς** f (ἀγοράζω) *market place*

ἀγοράζω (ἀγορά, ἀγοραῖος, δημηγορέω, ἐξ|ἀγοράζω, παν|ήγυρις) *buy; redeem, ransom*

ἀγοραῖος, ου m (ἀγοράζω) *loafer* (who frequents the market place); *court session* (held in ἀγορά, the center of public life); ἀγοραῖοι ἄγονται *the courts are open* (Ac 19.38)

ἄγρα, ας f (ἀγρεύω) *catch* (of fish)

ἀ|γράμματος, ον (γράφω) *uneducated; possibly lacking rabbinic training* [Ac 4.13]

ἀγρ|αυλέω (ἀγρός + αὐλίζομαι) *live outdoors* [Lk 2.8]

ἀγρεύω (ἄγρα, ἀγρ|υπνέω, ἀγρ|υπνία, ζω|γρέω) *trap, catch off guard* [Mk 12.13]

ἀγρι|έλαιος, ου f (ἀγρός + ἔλαιον) *wild olive tree*

ἄγριος, α, ον (ἀγρός) *wild*

Ἀγρίππας, α m *Agrippa*: (1) Herod Agrippa I (Ac 12.1ff); (2) Herod Agrippa II (Ac 25.26)

ἀγρός, οὔ m (ἀγρ|αυλέω, ἀγρι|έλαιος, ἄγριος) *field; farm; countryside*

ἀγρ|υπνέω (ἀγρεύω + ὕπνος) *be awake or alert; watch over, care for*

ἀγρ|υπνία, ας f (ἀγρεύω + ὕπνος) *sleeplessness*

ἄγω (ἀγωγή, ἀν|άγω, ἀν|εκ|διήγητος, ἀπ|άγω, ἀπο|συν|άγωγος, ἀρχι|γός, ἀρχι|συν|άγωγος, δι|άγω, δι|ηγέομαι, δι|ήγησις, δουλ|αγωγέω, εἰσ|άγω, ἐκ|δι|ηγέομαι, ἐξ|άγω, ἐξ|ηγέομαι, ἐπ|άγω, ἐπ|αν|άγω, ἐπ|εισ|αγωγή, ἐπ|ισυν|άγω, ἐπ|ισυν|αγωγή, ἡγεμονεύω, ἡγεμονία, ἡγεμών, ἡγέομαι, καθ|ηγητής, κατ|άγω, μετ|άγω, ὀδηγέω, παιδ|αγω-

γός, παρ|άγω, παρ|εισ|άγω, παρ|είσ|ακτος, περι|άγω, προ|άγω, προ|ηγέομαι, προσ|άγω, προσ|αγωγή, συλ|αγωγέω, συν|άγω, συν|αγωγή, συν|απ|άγομαι, ὑπ|άγω, χαλιν|αγωγέω, χειρ|αγωγέω, χειρ|αγωγός, χορ|ηγέω) aor. **ἤχθην**; fut. pass. **ἄγαγεῖν**; aor. pass. **ἤχθην**; fut. pass. **ἄχθήσομαι**. *lead, bring; go; τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει this is the third day* (Lk 24.21); ἄγονται ἀγοραῖοι (see ἀγοραῖος, Ac 19.38); ἄγε νῦν *now listen, just a minute* (Jas 4.13; 5.1)

ἀγωγή, ἧς f (ἄγω) *manner of life, conduct* [2 Tm 3.10]

ἀγών, ὄνος m (ἀγωνίζομαι) *struggle, fight; opposition; concern; race* (He 12.1)

ἀγωνία, ας f (ἀγωνίζομαι) *agony, anguish* [Lk 22.44]

ἀγωνίζομαι (ἀντ|αγωνίζομαι, ἀγών, ἀγωνία, ἐπ|αγωνίζομαι, κατ|αγωνίζομαι, συν|αγωνίζομαι) *struggle, fight; do one's best; compete* (of athletic contests)

Ἀδάμ m *Adam*

ἀ|δάπανος, ον (δαπανάω) *free of charge* [1 Cor 9.18]

Ἄδδῖ m *Addi* [Lk 3.28]

ἀδελφή, ἧς f (ἀδελφός) *sister; fellow believer*

ἀδελφός, οὔ m (ἀδελφή, ἀδελφότης, φιλ|αδελφία, φιλ|αδελφος, ψευδ|ἀδελφος) *brother; fellow believer; citizen of the same country; person of the same nationality or race*

ἀδελφότης, ητος f (ἀδελφός) *a fellowship* (of believers)

ἄ|δηλος, ον (δηλός) *unmarked; indistinct*

ἀ|δηλότης, ητος f (δηλόω) *uncertainty* [1 Tm 6.17]
 ἀ|δήλως (δηλόω) adv. *without a set goal, aimlessly* [1 Cor 9.26]
 ἀδημονέω *be anxious, distressed, or troubled*
 ἄδης, ου m *Hades, world of the dead; death; perhaps hell, the place of final punishment*
 ἀ|διά|κριτος, ον (κρίνω) *without prejudice or favoritism* [Jas 3.17]
 ἀ|διά|λειπτος, ον (λείπω) *endless, constant*
 ἀ|δια|λείπτως (λείπω) adv. *constantly, always*
 ἀ|δικέω (δικαίω) *wrong (someone), treat (someone) unjustly, harm; do wrong or evil; be in the wrong, be guilty* (Ac 25.11)
 ἀ|δίκημα, τος n (δικαίω) *crime; sin, wrong*
 ἀ|δικία, ας f (δικαίω) *wrongdoing, evil, sin; injustice*
 ἄ|δικος, ον (δικαίω) *evil, sinful; dishonest, unjust, crooked; (judge who is) an unbeliever* (1 Cor 6.1)
 ἀ|δίκως (δικαίω) adv. *unjustly* [1 Pe 2.19]
 Ἄ|δμίν m *Admin* [Lk 3.33]
 ἀ|δόκιμος, ον (δέχομαι) *failing to meet the test, disqualified; worthless; corrupted (mind)*
 ἄ|δολος, ον (δολώω) *pure, undiluted* [1 Pe 2.2]
 Ἄδραμυττηνός, ή, όν *Adramyttium* (4 E-2) [Ac 27.2]
 Ἄδρίας, ου m *Adriatic Sea* (4 B-2) [Ac 27.27]
 ἀδρότης, ητος f (ἄδρός = ripeness, abundance) *generous gift* [2 Cor 8.20]

ἀ|δυνατεῖ (δύναμαι) impers. *it is impossible*
 ἀ|δύνατος, ον (δύναμαι) *impossible* (τὸ . . . ἀδύνατον τοῦ νόμου *what the law could not do* Ro 8.3); *weak; impotent* (ἀδύνατος . . . τοῖς ποσίν *unable to walk* Ac 14.8)
 ἀ|δυσ|βάστακτος, ον (δυσ- = difficult + βασιτάζω) *not difficult to bear*
 ἄ|δω (κιθαρι|ψόδός, ᾠδή) *sing*
 ἀεί (ἀ|ΐδιος) adv. *always, constantly*
 ἀετός, οῦ m *eagle; vulture*
 ἄ|ζυμος, ον (ζυμώω) *without yeast, unleavened; τὰ ἄζυμα Jewish Feast of Unleavened Bread*
 Ἄζωρ m *Azor* (person)
 Ἄζωτος, ου f *Azotus*, (2 A-6), *Ashdod* of OT (1 A-6) [Ac 8.40]
 ἀήρ, έρος m *air; ethereal region above the earth, space* (Eph 2.2)
 ἀ|θανασία, ας f (θνήσκω) *immortality*
 ἀ|θέμιτος, ον (θέμις = law, right) *forbidden; disgusting* (of idolatry)
 ἄ|θεος, ον (θεός) *without God, godless* [Eph 2.12]
 ἄ|θεσμος, ον (τίθημι) *morally corrupt, lawless*
 ἀ|θετέω (τίθημι) *reject, refuse, ignore; nullify, set aside; break* (of a promise, 1 Tm 5.12)
 ἀ|θέτησις, εως f (τίθημι) *nullification* (of a commandment); *removal* (of sin)
 Ἄθῆναι, ών f *Athens* (3 A-1, 4 D-3)
 Ἄθηναίος, α, ον *Athenian*
 ἀθλέω (ἄθλησις, συν|αθλέω) *compete in a contest*
 ἄθλησις, εως f (ἀθλέω) *hard times* [He 10.32]

ἄθροίζω (ἐπ|αθροίζομαι, συν|αθροίζω) *gather together* [Lk 24.33]

ἀθυμέω (θυμόομαι) *become discouraged or disheartened* [Col 3.21]

ἀθῶς, ον (θωή = *punishment*, τίθημι) *innocent*

αἴγεις, α, ον *of a goat* [He 11.37]

αἰγι|αλός, οῦ *μ* (ἄσσω = *move quickly* + ἀλίζω) *beach, shore*

Αἰγύπτιος, α, ον *Egyptian*

Αἴγυπτος, ου *f Egypt* (3 B-4, 4 F-5)

ἄϊδιος, ον (ἄει) *eternal, everlasting*

αἰδώς, οῦς *f* (ἀν|αἰδεια) *modesty* [1 Tm 2.9]

Αἰθίοψ, σπος *m Ethiopian*

αἷμα, τος *n* (αἷματ|εκ|χυσία, αἰμο|ρροέω) *blood; death; murder; σὰρξ καὶ αἷμα a human being, human nature; ἔξ αἱμάτων through human procreation* (Jn 1.13)

αἷματ|εκ|χυσία, ας *f* (αἷμα + χέω = *pour*) *shedding of blood* [He 9.22]

αἰμο|ρροέω (αἷμα + ῥέω) *suffer chronic bleeding* [Mt 9.20]

Αἰνέας, ου *m Aeneas*

αἴνεσις, εως *f* (αἰνέω) *praise, adoration* [He 13.15]

αἰνέω (αἴνεσις, αἴνος, ἐπ|αινέω, ἔπ|αινος, παρ|αινέω) *praise*

αἰνίγμα, τος *n* (αἰνίσσομαι = *speak in riddles*) *dim or obscure image* [1 Cor 13.12]

αἴνος, ου *m* (αἰνέω) *praise*

Αἰνών *f Aenon* (2 C-4) [Jn 3.23]

αἰρέομαι (αἵρεσις, αἰρετιζω, αἰρετικός, ἀυθ|αίρετος, ἀφ|αιρέω, δι|αιρέω, ἐξ|αιρέω, καθ|αἵρεσις, περι|αιρέω, προ|αιρέομαι) *aor. εἰλάμην, ptc. ἐλόμενος. choose, prefer; decide*

αἵρεσις, εως *f* (αἰρέομαι) *religious party or sect; division, faction; heretical sect or teaching*

αἰρετιζω (αἰρέομαι) *choose* [Mt 12.18]

αἰρετικός, ή, όν (αἰρέομαι) *causing divisions* [Tt 3.10]

αἶρω (ἀπ|αίρω, ἐκ|καθ|αίρω, ἐξ|αίρω, ἐπ|αίρω, καθ|αίρω, μετ|αίρω, συν|αίρω) *fut. 3 sg. ἀρεῖ; aor. ἦρα, inf. ἄραι; pf. ἦρακα; pf. pass. ἦρμαι; aor. pass. ἦρθην; fut. pass. ἀρθήσομαι. take, take up; take away, remove (αὐτό ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου he set it aside Col 2.14); carry; sweep away (of a flood); raise (of one's voice); take over, conquer (Jn 11.48); kill (Jn 19.15); ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις how long will you keep us in suspense? (Jn 10.24)*

αἰσθάνομαι (αἴσθησις, αἰσθητήριον, κατ|αισχύνω) *understand* [Lk 9.45]

αἴσθησις, εως *f* (αἰσθάνομαι) *insight, discernment* [Php 1.9]

αἰσθητήριον, ου *n* (αἰσθάνομαι) *power of discernment* [He 5.14]

αἰσχρο|κερδής, ές (αἰσχύνομαι + κερδαίνω) *greedy for dishonest gain*

αἰσχρο|κερδώς (αἰσχύνομαι + κερδαίνω) *adv. with greediness for dishonest gain, greedily* [1 Pe 5.2]

αἰσχρο|λογία, ας *f* (αἰσχύνομαι + λέγω) *obscene speech* [Col 3.8]

αἰσχρός, ά, όν (αἰσχύνομαι) *disgraceful, shameful; dishonest*

αἰσχροτής, ητος *f* (αἰσχύνομαι) *indecent behavior* [Eph 5.4]

αἰσχύνη, ης *f* (αἰσχύνομαι) *shame, disgrace; shameful deed* (Jd 13)

αἰσχύνομαι (αἰσχρο|κερδής, αἰσχρο|κερδώς, αἰσχρο|λογία, αἰσχρός, αἰσχροτής, αἰσχύνη, ἀν|επ|αισχυ-

τος, ἐπ|αισχύνομαι) *be ashamed; be made ashamed or disgraced*

αἰτέω (αἴτημα, ἀπ|αιτέω, ἐξ|αιτέομαι, ἐπ|αιτέω, παρ|αιτέομαι, προσ|αιτέω, προσ|αίτης) *ask, request; require, demand*

αἴτημα, τος n (αἰτέω) *request; demand*

αἰτία, ας f (αἴτιος) *reason, cause; accusation, charge; guilt, wrong; situation, case* (Mt 19.10)

αἴτιον, ου n (αἴτιος) *guilt; cause, reason* (οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ *I did not find him deserving of the death penalty* Lk 23.22)

αἴτιος, ου m (αἰτία, αἴτιον, αἰτίωμα, ἀν|αίτιος, προ|αιτιόομαι) *cause, source*

αἰτίωμα, τος n (αἴτιος) *charge, accusation* [Ac 25.7]

αἰφνίδιος, ον (ἄφνω) *sudden; unexpected*

αἰχιμ|αλωσία, ας f (αἰχμή = *spear* + ἄλωσις) *captivity; group of captives or prisoners of war* (Eph 4.8)

αἰχιμ|αλωτεύω (αἰχμή = *spear* + ἄλωσις) *capture, take prisoner* [Eph 4.8]

αἰχιμ|αλωτίζω (αἰχμή = *spear* + ἄλωσις) *make captive or prisoner* (αἰχιμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ *making every thought obedient to Christ* 2 Cor 10.5); *get control of, capture* (2 Tm 3.6)

αἰχιμ|άλωτος, ου m (αἰχμή = *spear* + ἄλωσις) *captive, prisoner* [Lk 4.18]

αἰών, ὠνος m (αἰώνιος) *age; world order; very long time, eternity* (ἀπ' αἰῶνος or πρὸ τῶν αἰῶνων *from the beginning*; εἰς αἰῶνα [εἰς τὸν αἰῶνα] *and the strengthened*

form εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων *always, forever*); *Aeon* (personified as an evil force); *existence, the present life* (Mt 13.22; Mk 4.19)

αἰώνιος, ον (αἰών) *eternal* (primarily of quality rather than of time); *unending, everlasting, for all time*

ἀ|καθαρσία, ας f (καθαρίζω) *impurity, immorality; hidden motive* (1 Th 2.3); *filth* (Mt 23.27)

ἀ|κάθαρτος, ον (καθαρίζω) *unclean, defiling; unclean in God's sight* (1 Cor 7.14)

ἀ|καιρέομαι (καιρός) *not have opportunity* [Php 4.10]

ἀ|καίρως (καιρός) *adv. when the time is not convenient or acceptable* [2 Tm 4.2]

ἄ|κακος, ον (κακῶ) *innocent; unsuspecting*

ἄ|κανθα, ης f (ἀκή = *point, edge*, ἀκάνθινος) *thorn-plant*

ἀκάνθινος, η, ον (ἄκανθα) *of thorns, thorny*

ἄ|καρπος, ον (καρπός) *barren, unfruitful; useless*

ἀ|κατά|γνωστος, ον (γινώσκω) *above criticism* [Tt 2.8]

ἀ|κατά|κάλυπτος, ον (καλύπτω) *uncovered*

ἀ|κατά|κριτος, ον (κρίνω) *without trial by law; uncondemned*

ἀ|κατά|λυτος, ον (λύω) *indestructible, without end* [He 7.16]

ἀ|κατά|πανοτος, ον (παύω) *unceasing, insatiable* [2 Pe 2.14]

ἀ|κατά|στασία, ας f (ἴστημι) *disorder; insurrection* (Lk 21.9); *mob violence* (2 Cor 6.5)

ἀ|κατά|στατος, ον (ἴστημι) *unstable; uncontrollable* (tongue)

Ἀκελδαμάχ *Akeldama* (mng. in Aramaic *Field of Blood*) [Ac 1.19]

ἀ|κέραιος, ον (κεράννυμι) *innocent, pure*

ἀκήκοα pf. of ἀκούω

ἀ|κλινής, ἐς (κλίνω) *without wavering, firmly* [He 10.23]

ἀκμήζω (ἀκμήν) *ripen* [Re 14.18]

ἀκμήν (ἀκμάζω) adv. *still, even now* [Mt 15.16]

ἀκοή, ῆς f (ἀκούω) *report, news, preaching; ear(s); hearing, listening; ἀκοῆ ἀκούσετε you will indeed hear* (Mt 13.14; Ac 28.26)

ἀκολουθέω, (ἐξ|ακολουθέω, ἐπ|ακολουθέω, κατ|ακολουθέω, παρ|ακολουθέω, συν|ακολουθέω) *accompany; follow, be a disciple*

ἀκοῦω (ἀκοή, δι|ακούω, εἰσ|ακούω, ἐπ|ακούω, παρ|ακοή, παρ|ακούω, προ|ακούω, ὑπ|ακούω, ὑπ|ήκοος) pf. ἀκήκοα; aor. pass. ptc. ἀκουσθεῖς. *hear; receive news of; pay attention to; understand; recover one's hearing; give a judicial hearing* (Jn 7.51; Ac 25.22)

ἀ|κρασία, ας f (κρατέω) *self-indulgence; lack of self-control*

ἀ|κρατής, ἐς (κρατέω) *lacking self-control, violent* [2 Tm 3.3]

ἄ|κρατος, ον (κεράννυμι) *undiluted, full strength* [Re 14.10]

ἀκριβεία, ας f (ἀκριβώω) *strictness, exactness* [Ac 22.3]

ἀκριβής, ἐς (ἀκριβώω) *strict (ἀκριβέστατος strictest)* [Ac 26.5]

ἀκριβώω (ἀκριβεία, ἀκριβής, ἀκριβῶς) *ascertain, find out*

ἀκριβῶς (ἀκριβώω) adv. *accurately; with care*

ἀκρίς, ἴδος f *locust, grasshopper*

ἀκροατήριον, ου n (ἀκροατής) *audience hall, meeting room* [Ac 25.23]

ἀκροατής, οὔ m (ἀκροατήριον, ἐπ|ακροάομαι) *a hearer*

ἀκροβυστία, ας f (ἄκρον + βύω = *stuff full*) *uncircumcision* (often of non-Jews); ἀκροβυστίαν ἔχω be a Gentile (Ac 11.3)

ἀκρογωνιαίος, α, ον (ἄκρον + γωνία) *cornerstone, keystone*

ἀκροθίνιον, ου n (ἄκρον + θίς = *a pile* [of something]) *spoils, plunder* [He 7.4]

ἄκρον, ου n (ἀκροβυστία, ἀκρογωνιαίος, ἀκροθίνιον, ἄχρι, ὑπέρ|ακμος) *boundary, extreme limits; tip* (Lk 16.24); *top* (He 11.21)

Ἀκύλας acc. αν m *Aquila*

ἀ|κυρόω (κυριεύω) *cancel; disregard*

ἀ|κωλύτως (κωλύω) adv. *unhindered* [Ac 28.31]

ἄκων adv. (ἀ + ἐκών) *unwillingly* [1 Cor 9.17]

ἀλάβαστρον, ου n *alabaster jar*

ἀλαζονεία, ας f (ἀλαζών) *pride, arrogance*

ἀλαζών, όνος m (ἀλαζονεία) *arrogant boaster*

ἀλαλάζω *cry noisily; clang*

ἀ|λάλητος, ον (λαλέω) *impossible to put into words, inexpressible* [Ro 8.26]

ἄ|λαλος, ον (λαλέω) *unable to speak, mute*

ἄλας, ατος n (ἀλίζω) *salt*

ἀλείφω (ἐξ|αλείφω) *anoint*

ἀλεκτοροφωνία, ας f (ἀλέκτωρ + φωνέω) *before dawn* (lit. *cock-crow, the period from midnight to 3 a.m.*) [Mk 13.35]

ἀλέκτωρ, ορος (ἀλεκτορο|φωνία) *m*
rooster, cock

Ἀλεξανδρεὺς, ἕως *m an Alexandrian*

Ἀλεξανδρίνος, η, ον *of Alexandria*
(4 F-5)

Ἀλέξανδρος, ου *m Alexander*: (1)
son of Simon (Mk 15.21); (2) a
member of the high-priestly
family (Ac 4.6); (3) a Jew of
Ephesus (Ac 19.33); (4) oppo-
nent(s) of Paul (1 Tm 1.20;
2 Tm 4.14)

ἄλευρον, ου *n* (ἀλέω = *grind* [of
grain], ἀλήθω) *wheat flour*

ἀλήθεια, ας *f* (λήθω [older form of
λανθάνω]) *truth, truthfulness; re-
ality; ἐπ' ἀληθείας οἱ ἐν ἀληθείᾳ*
often *truly, indeed; ἀληθείᾳ truly,*
in reality (Php 1.18)

ἀληθεύω (see ἀλήθεια) *speak the
truth; be honest*

ἀληθής, ἔς (see ἀλήθεια) *true,*

truthful, honest; real, genuine

ἀληθινός, ἦ, ον (see ἀλήθεια) *real,*

genuine; true; dependable

ἀλήθω (ἄλευρον) *grind* (of grain)

ἀληθῶς (see ἀλήθεια) *adv. truly,*

in truth, actually, surely

ἄλιεύς, ἕως *m* (ἀλίζω) *fisherman*

ἄλιεύω (ἀλίζω) *fish* [Jn 21.3]

ἀλίζω (αιγι|αλός, ἄλας, ἄλιεύς, ἀλι-
εύω, ἄλας, ἀλυκός, ἄν|αλος, δι|θά-
λασσος, ἐν|άλιον, θάλασσα, παρα-
θαλάσσιος, παρα|άλιος, συν|αλί-
ζομαι) *salt; restore flavor* (to salt)

ἀλίσημα, τος *n* *defilement* [Ac 15.20]

ἀλισθήσομαι *alt. fut. pass. of ἀλίζω*

ἀλλά *conj. but, rather, on the con-
trary; with καί, γε καί, ἦ, οἱ οὐδέ*
adds emphasis or contrast; not
only this, but also (2 Cor 7.11)

ἀλλάσσω (ἀλλαχόθεν, ἀλλαχοῦ, ἀλλ-
ηγορέω, ἀλλήλων, ἀλλοιγενής,
ἄλλος, ἀλλοτρι|επί|σκοπος, ἀλλό-
τριος, ἀλλό|φυλος, ἄλλως, ἀντ-
ἀλλαγμα, ἀπ|αλλάσσω, ἀπ|αλλο-
τριόομαι, ἀπο|κατ|αλλάσσω, δι|αλ-
λάσσομαι, κατ|αλλαγῆ, κατ|αλ-
λάσσω, μετ|αλλάσσω, παρα|αλλαγῆ,
συν|αλλάσσω) *fut. pass. ἀλλαγῆ-
σομαι. change, alter; transform;
exchange* (Ro 1.23)

ἀλλαχόθεν (ἀλλάσσω) *adv. at anothe-
r place; by another way* [Jn 10.1]

ἀλλαχοῦ (ἀλλάσσω) *adv. in another
direction* [Mk 1.38]

ἀλληγορέω (ἀλλάσσω + ἄγορεύω =
speak) *speak* (of) *allegorically*
[Ga 4.24]

ἀλληλουϊά (Hebrew) *praise the
Lord, hallelujah*

ἀλλήλων, οἱς, οὐς (ἀλλάσσω) *recip-
rocal pro. one another, each othe-
r; ἐν ἀλλήλοις mutual* (Ro 1.12)

ἀλλοιγενής, οὐς *m* (ἀλλάσσω + γίνο-
μαι) *foreigner* [Lk 17.18]

ἄλλομαι (ἐξ|άλλομαι, ἐφ|άλλομαι,
σαλεύω, σάλος, ἀ|σαλευτος) *aor.*

ἤλαμην. leap; well up (of water)

ἄλλος, η, ο (ἀλλάσσω) *another, other*
(ἄλλος . . . ἄλλος *one . . . another*);
more, additional

ἀλλοτρι|επί|σκοπος, ου *m* (ἀλλάσσω +
σκοπέω) *busybody, interfere in
someone else's concerns* [1 Pe 4.15]

ἀλλότριος, α, ον (ἀλλάσσω) *belong-
ing to another; another, the other;
foreigner, enemy* (He 11.34);
stranger (Jn 10.5)

ἀλλό|φυλος, ον (ἀλλάσσω + φύω)
foreign (of non-Jews), *Gentile*
[Ac 10.28]